

Vrij leven, vroom en vrolijk

Tekst: Jos Aarnoudse

Het wordt opeens menens. We zijn in april voor de derde keer bij elkaar om na te denken over 'eenvoudig leven'. De kring is compleet. Het boekje 'bijbelstudies over het goede leven' van ds. Sam Janse e.a. is onze leidraad. Vanavond komt er wel wat op scherp te staan. Ds. Bert de Leede bespreekt een passage uit de eerste brief van de apostel Johannes, zoals we die in de bijbel vinden.

De juiste tegenstelling zien

Het gaat om licht en duister, om voor of tegen, om ja of nee. Er is wel degelijk sprake van tegenstellingen in het leven. Maar dan is het wel zaak de juiste fronten in het oog te houden. Sommigen willen jullie doen geloven, dat 'de' tegenstelling bij uitstek zou zijn: het materiële, aardse leven tegenover een geestelijke, hemelse bestaanswijze, zo schrijft hij. Het doel van de verlossing zou zijn, dat je los komt van het aardse bestaan. Sint Jan, zoals onze zuiderburen de apostel noemen, heeft te stellen met een gnostieke invloed in zijn parochies, die erg uitgaat van de tegenstelling: aards versus hemels.

De apostel knoopt aan bij de gedachte van de antithese, maar wijst naar een ander terrein. Er is wel sprake van een tegenstelling, maar die gaat over het ombuigen van een egocentrisch leven naar een leven door de liefde. Dat kan niet zonder de genade van God. Laat niemand zich wijs maken, dat de zonde (het egocentrische leven) haar of hem niet raakt. Dan leef je buiten de werkelijkheid. We hebben het allemaal nodig dat Christus ook voor ons het Lam van God wordt, om maar in de taal van de bijbel te blijven.

Telkens wanneer dat gebeurt, wordt je leven vernieuwd, maar dat gebeurt in dit aardse bestaan. Het wordt er niet van losgemaakt. Er verschijnt wel een wijdsere horizon tot over de grens van ons aards bestaan heen, maar zolang we hier leven blijven we in deze wereld. Met een roeping en verantwoordelijkheid voor deze wereld. Ontvangen liefde wordt werkzame liefde. Liefde tot God. Liefde tot de naaste. Liefde tot Gods schepping.

Eigentijdse 'wereldmijding'

De apostel Johannes gebruikt het woord 'wereld' in een dubbele zin. Het kan gaan om het sieraad van Gods kosmos. God heeft die wereld lief. Maar het kan ook gaan om de aangetaste wereld door het kwaad en de zonde. Die wereld staat tegenover God. Jezus kan zeggen: die wereld heb Ik overwonnen, uit die wereld en haar middelen is mijn Koninkrijk niet. En wij snappen: wie in de sfeer van Gods liefde wordt getrokken, is nog wel in de wereld, maar niet van de wereld. En zo komt op deze avond in alle hevigheid het gesprek op eigentijdse manieren van 'wereldmijding'. Tegen de begeerte, inheligheid en de pronkzucht (1 Johannes 2:16).

In het christelijke leven kan het niet eindeloos gaan om èn èn, maar gaat het ook om òf òf. Maar hoe radikaal zie je dat, en kan het zonder compromissen? Je snapt dat we verder gaan dan de usual suspects, hoewel die ook aan bod komen: seksuele kuisheid en zondagsbeleving. Het gaat echter net zo goed om heel onze leefstijl, met name rond tijdsbesteding en uitgavenpatroon, rond consumentengedrag en de ethiek van geld verdienen.

Samen met elkaar

Je hebt ondertussen bijna altijd met anderen te maken. Bijvoorbeeld je partner, je gezin, of je vrienden. Je kunt niet – bij wijze van spreken – zomaar in je eentje de inhoud van de koelkast of de kledingkast veranderen. Als je met opgroeiende kinderen leeft, wil je niet dat 'geloof' of 'christen zijn' steeds zorgt voor een domper 'omdat wij dat nu eenmaal anders doen'. Tegelijk komt het er wel op aan dat je hen leert bewust met tijd en geld, vriendschap en de wereld om hen heen om te gaan.

Maar dan zul je op zijn minst zelf dat ook moeten doen. Of in ieder geval iets moeten doen. Niet alleen er over praten en denken, maar ook doen. Ook als het nog niet per se een uitgemaakte zaak is, dat zoals jij het je voorstelt, de enige manier is. Christenen kunnen daarin immers ook nog wel verschillende afwegingen maken.

Bekering en de rol van 'de kerk'

Toch merken we wel dat we in ons gesprek de vrijblijvendheid voorbij raken. We komen in de buurt van de dagelijkse bekering. Best een pittig woord: 'bekering'. Afzien van een heilloze weg (Psalm 139:24).

Wat verwachten we van de kerk, van de prediking, van het pastoraat en diaconaat in de gemeente, als het gaat om stimulans en begeleiding? Dat is één van de vragen bij de bijbelstudie van deze keer? Op zich is dat helemaal niet zoveel in onze groep, althans als je daarbij zou denken aan protocollen en richtlijnen, zoals die in allerlei sectoren in de samenleving zijn uitgewerkt. Je hebt een eigen verantwoordelijkheid voor God. Maar wel zien we graag dat de verbinding tussen het hart van het Evangelie (de veranderende kracht van Gods liefde en genade) en het concrete leven en samenleven wordt gelegd en wordt benoemd, in de liturgie en in de programma's van de gemeente. Dat de spanningsvelden waarin je als jongere en oudere christenen in het Nederland van vandaag verkeert, worden aangeraakt, bijvoorbeeld ook in het samen biddend zoeken en vinden van de juiste wegen.¹

Ook geeft het adem, als de bevrijdende kracht van het Evangelie die uitdaagt en troost, blijft doorklinken. Je niet laten ringeloren door de zuigkracht van een egoggericht leven, maar de machten die jou op het verkeerde been willen zetten, zien als door Christus verslagen. Dan kun je – de vrijblijvendheid voorbij – toch vrij leven, vroom en vrolijk. En dat was precies de titel die ds. Bert de Leede meegaf aan zijn bijbelstudie, die ons weer een 'stichtelijke' avond bezorgde, in de goede zin van het woord.

¹ Op internet vond ik de schoen van het merk Strauss die je als symbool bij dit stukje ziet. Het is een 'werkschoen' die luistert naar de modelnaam '*pietas*' (= vroomheid). Tja.